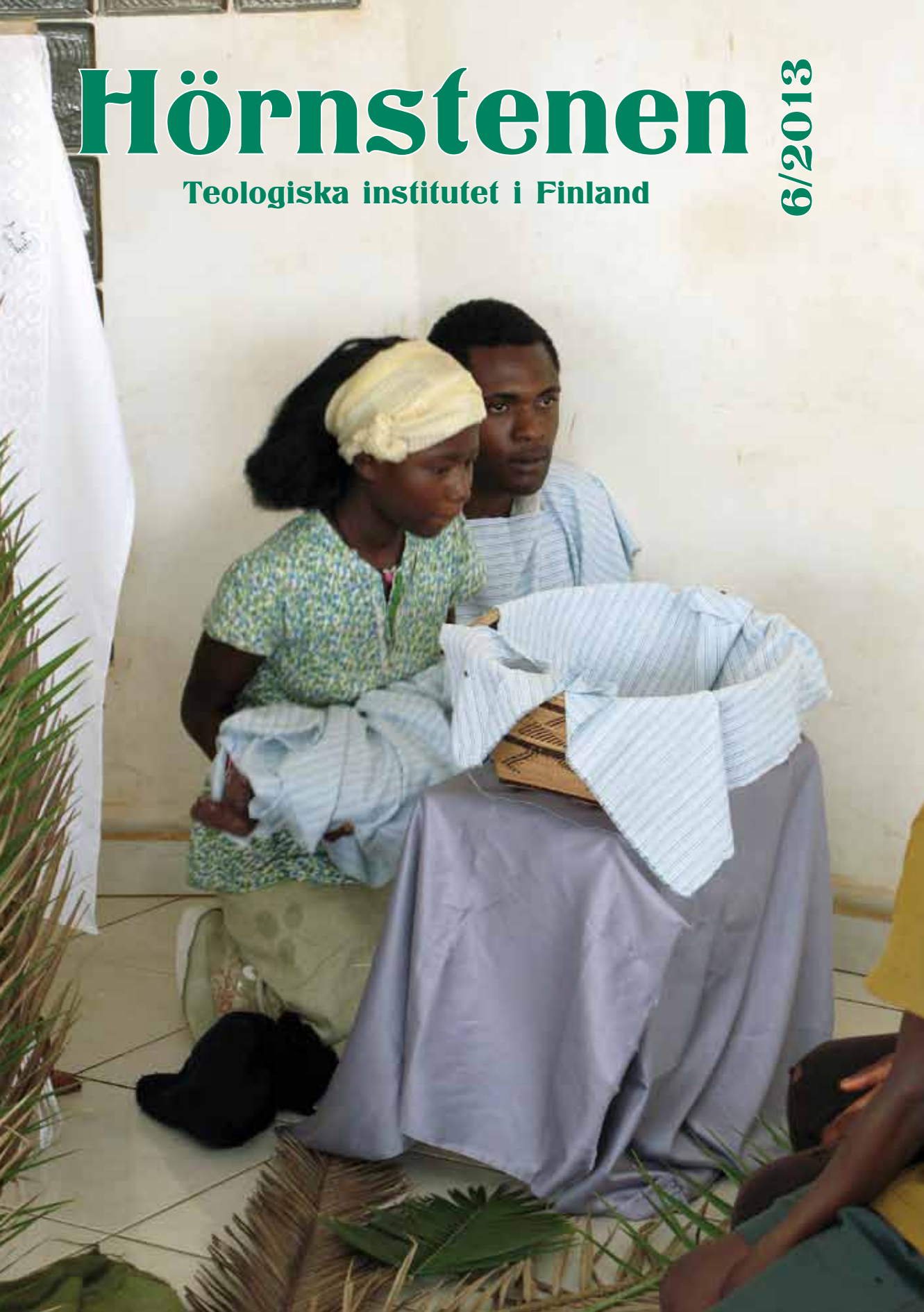

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

6/2013

Ville Auvinen

2.12.2013

Tiden för Guds stora gärningar

December är den tid i kyrkoåret när stora fester firas. I år sjöng vi Hosianna den första december, och därefter började den lilla fastan och vi väntar nu på vår Frälsares födelsedag. Under adventet väntar vi på Jesu återkomst på många olika sätt, speciellt på parusin, hans återkomst i härlighet.

Både händelserna kring Jesu födelse och de teman, som har att göra med hans återkomst, är kontroversiella i dagens bibelforskning och kyrkliga diskussion. Man diskuterar ofta jungfrufödelsen, och då och då läser vi om hur lärda exegeter – och till och med några biskopar – anser, att julevangeliet är en rörande saga och jungfrufödelsen ett symboliskt sätt att uttrycka det speciella med Jesus. Det här är egentligen bara ett vackert sätt att uttrycka det att man inte tror på det som sägs i trosbekännelsen: ”... blev avlad av den helige Ande, föddes av jungfru Maria.” Därtill säger man, att läran om Jesu jungfruliga födelse inte ens är en central sak i kristendomen.

Vad borde man tänka om det här? I själva verket är det centralaste inte vad

som hände när Jesus föddes, utan vad som hände ungefär nio månader tidigare. Det viktigaste är inte att Maria var orörd, utan detta: vem Jesus verkligen var och är. Om Maria inte blev gravid på grund av ett gudomligt under, var Jesus en vanlig människa. Fastän han som människa skulle ha varit hur from och gudaktig som helst, och fastän Gud skulle ha valt honom för en speciell uppgift, att vara den främsta av profeterna, värdig till och med att bära titeln Guds (adopterade) son, kunde han inte vara vår Frälsare. Varje människa, som är född på ett naturligt sätt under arvsyndens, måste ju dö för sina egna synder. Då skulle kristendomen bara vara en religion bland andra, och Jesus skulle vara en berömd lärare vid sidan av Muhammed och andra, som har grundat religioner – och så tycks det redan vara i den nutida religionsdiskussionen.

När de första kristna sammanfattade sin kristna tro i denna form: ”... blev avlad av den helige Ande”, uppfattade de den inte som ett symboliskt talesätt, utan som en verklig historisk händelse. Gud sände sin egen Son till världen genom att låta

sin Helige Ande göra en ung jungfru gravid. Ordet blev kött. Därför var och är Jesus Gud och människa. Han kunde dö på korset för andra, eftersom han var syndfri och inte behövde lida straffet för sina egna gärningar. Utan denna tro och bekännelse faller hela kristendomen. När man i Bibeln kallar Jesus Guds Son, är det inte bara ett hedersnamn för en from man, utan det berättar om Jesu essens (väsen). Därför är Jesus inte en profet, som kunde jämföras med Muhammed, utan han är Gud, som blev människa. Han är Guds speciella uppenbarelse för människosläktet. Därför är kristendomen inte en religion bland andra, utan den är den enda vägen till levande Gud.

Om Jesu återkomst säger vi med de tidiga kristna: ”. . . och skall komma därifrån för att döma levande och döda.” I de äldsta skrifterna i Nya testamentet – t.ex. i 1 Tessalonikerbrevet, som är den äldsta skriften – är väntan på Jesu återkomst brinnande. Paulus väntade på att Jesus skulle komma tillbaka ännu under hans livstid. I senare texter talar man om hur några blir besvikna medan de väntar och att de inte längre tror på någon parusi (2 Petr. 3:3–4). Petrusbrevets ord tycks vara högaktuella idag. Hur många av kyrkans präster tror att Jesus faktiskt en dag ska komma tillbaka på ett synligt sätt för att verkställa den sista domen?

Om Jesu återkomst förnekas, förändras den kristna tron till ett världsförbättringsprogram. Då måste förkunnelsen om himmelen och helvetet ge plats för en undervisning om ett gott och dygdigt liv, och i stället för tron kommer moralen, eftersom försoningen inte har någon betydelse – och igen förändras den kristna tron till

en religion bland religioner.

Men Jesus sade att han ska komma tillbaka, och han ska komma snart. Vad som ur Guds synvinkel är snart, är kanske inte det ur vår synvinkel. I varje fall vet vi att Jesu återkomst idag är en dag närmare än i går.

God och välsignad advents- och juletid

Ett hjärtligt tack till alla understödjare för det gångna året. Förbönerna och ekonomiskt understöd har burit oss också detta år. STI:s ekonomiska situation är fortfarande utmanande. I framtiden hoppas vi kunna utvidga vår verksamhet. Det lyckas inte utan vänners stöd. Men denna tidning följer ett inbetalningskort som Du kan använda för din julgåva till STI:s arbete.

När läran saknas

Timo Eskola

Vår tid har kallats lärolös. Den har kallats läroföraktets tid. Både media och vår postmoderna kultur representerar dessa attityder. Den yngre generationens anställda i kyrkan undviker dogmer. Enligt kyrkans forskningscentral innebär kyrkans förkvinnligande att dess grundarbete förskjuts från innehållsliga frågor till människorelationsfrågor. De traditionella lärofrågorna är för många idag ett svärord.

Vi har under det gångna året på många sätt konfronterats med detta problem. De berömda "agnostiska" prästerna i Uleåborg förkunnade att Gud inte finns. I Tomasmässans finska tidskrift konstaterade man att Kristi offer inte behövs. En av Helsingin Sanomats redaktörer ansåg att Kristi himmelfärds dags berättelser är en dårskap likt en såpopera. Vad går åt vår tid?

Läran rätt, dräkten snett

Det är inte klart vad nutidsmänniskan avser med lära. Någon tänker på bud och en sträng moral, en annan talar om dogmatism när han syftar på låsta positioner i församlingsarbetet. Endast ett fåtal förstår att tala om försoning eller rättfärdiggörelse när de vänder sig mot traditionella lärosatser. Det är skäl att fundera på vad läran och inte minst dess motsats innebär. I luthersk tradition innebär evangeliets lära helt enkelt det som vi som kristna tror. Frälsningsläran betonar att Kristus är människans enda Frälsare. Det fria evangeliets motsats är en lagisk religion. Någon annan motsats finns inte.

Lagiskheten däremot är lätt att definiera. Den hävdar att kristendomens innehåll endast ligger i kärleken d.v.s. i att följa bestämda regler och gärna också i att utföra goda gärningar.

Behövs nåden ännu?

Handen på Bibeln. Är läran om nåden eller Kristi försoningsverk alltså en onödig uppfattning? Är tanken att man i församlingarna godtyckligt får binda människor vid lagiskhetens bojar? Är det dit lärolöshetens förkunnare strävar? Det är uppenbart så att de förnyare, som motsätter sig det dogmatiska, inte har tänkt över vad de säger. De stöder sig nämligen samtidigt både på lära och avsaknad av lära.

Den kristna läran om nåden betyder fortsättningsvis att man inte får underkuva en annan människa genom religiösa handlingar. Ingen får föreskriva en annan bothandlingar eller ge handlingsdirektiv enbart utgående från sin egen fantasi. I församlingen råder frihet och förkunnarens uppgift är att leda anfäktade människor direkt till Kristus. En av nådens motsatser är andligt våld. Är lä-

Foto från Augsburgs domkyrka: Hilpi Jenu

och den högra handen vet inte längre vad den vänstra gör. Uppenbarligen är konsekvens inte en av den postmoderna tidens dygder, varken i kyrkan eller i samhället.

Hur är det då med förlåtelsen? Till försökningsläran hör ovillkorligt syndernas förlåtelse. Vad skulle ni anse om tanken att inte förlåta? En ny kristen princip? Eller borde man tänka sig att överge nattvardens "dogmatiska" innehåll? Sådana frågor kan ställas i det oändliga. Faktiskt inför varje läropunkt. Lärorna skyddar tron och den kristnes frihet. Att överge dem leder till religiöst kaos.

Det existerar faktiskt sådana som förkunnar lärolöshet. Många har bytt bort Bibeln mot en frisinnad humanism.

ran om nåden en dålig dogm?

Mot religiöst förtryck

Om man nu överger läran, skall man då tänka sig att religiöst förtryck är lika bra som ett befriande budskap? Är det detta som lärolöshetens förkunnare vill? Verkligen inte. I allmänhet motsätter sig samma kritiker religiöst förtryck. Logiken brister

Den dogmatiska traditionen har ersatts av en brokig samling nutidsfilosofer. Och så sitter man mitt bland sina nymodigheter och förundrar sig över att det inte längre finns någon grund för människovärdet, för en sund tro eller för förlåtelsen.

PERSONLIGT

Den mångsidiga Martti

Text: Ville Kettunen, bild: Ville Auvinen

Martti Pyykönen, 25, är teologiestuderande, hemma från Drumsö. Martti är aktivt med i Sley:s och Sti:s verksamhet. Han har också vid sidan av studierna verkat som Kertzi-kvällarnas dragare, sysslat med radioarbete och varit med i kvällsmässornas ljudåtergivningsteam.

Martti kommer från en troende familj. Han blev som liten döpt till att bli Guds barn, och han har fått växa i denna tro. Martti fann vägen till evangelieföreningen redan som barn genom familjelägren. Under skriftskolläggret blev Pyykönen ännu mera hemma i Sley:s verksamhet och han har funnit sin plats i mässan i Det Heliga Hjärtats kapell.

Sin hustru Sari träffade Martti i Helsingfors. Sari hade flyttat från Karstula till Helsingfors för att studera kyrkomusik. Sari blev bekant med Martti genom att Saris rumskamrat Maria också var med om att leda Sley:s ungdomskvällar. I Marias och Saris kök hölls många palavrer om Kertzi-verksamheten. Så småningom började Martti och Sari sällskapa och i augusti 2,5 år senare gift de sig.

Martti har en egen läsplats i STI. Där skriver han sin pro gradu om teologin i Hedbergs predikan. Marttis huvudämne är dogmatik. Han drömmer om att få teologie magisterexamen och få verka som

pastor. Det är svåra tider när det gäller arbetsutsikterna och Pyykönen förhåller sig till framtiden med ett öppet sinne. Drömmar är drömmar.

Efter att ha kommit in i teologiska fakulteten blev Martti ansvarig för Kertzi-kvällarna redan under sitt första år. Han har också ibland medverkat med bibelundervisning vid bibelkurser på Karkku Evangeliska Institut. I Det Heliga Hjärtats kapell kan man se Martti förutom som deltagare i mässan som nattvardsassistent eller ansvarig för ljudåtergivningen. Dessutom skriver Martti i kristliga tidskrifter som freelancer.

Martti har varit sommarteolog i Kemijärvi under två somrar. Under den första sommaren var hans hustru, hans dåvarande fästmö, i samma församling som sommarungdomsteolog. Martti har trivts i Kemijärvi och säger att ”där finns allt som en människa behöver”.

– ”Sommararbetet har stärkt min kallelse till kyrkligt arbete. Arbetet har när-

mast gått ut på skriftskolarbete och ungdomsarbete, och det har gett perspektiv på och motivation för studierna.

Förutom det kyrkliga arbetet utför Martti en del olika specialtekniska arbeten – med ljus och ljud. – ”Förkärlek till det ljudtekniska arbetet föddes under högstadie- och gymnasieåren i skolans tekniska grupp. Första gången jag ansvarade för mixandet var jag under gymnasietets första år, sen ansvarade jag för alla fester ända till abituden. Jag fick ansvar och frihet. Nu åker jag alltid då och då runt med kristliga musikgrupper, band mera och ibland mindre. Det är mycket intressant.” Martti har också ansvaret för mixandet vid STI:s fester.

Martti har varit till stor nytta inom STI genom sitt datatekniska kunnande.

Tack vare Marttis kunnande kunde STI börja sända sina föreläsningar som video. Han har också varit i Radio Dei som programkoordinator och ljudtekniker. Radion har varit ett en viktig arbetsform för honom. Från och med år 2009 har han utvecklats Nuottas radioarbete och varit med om att producera NuottaFM -magasinet.

STI betyder mycket för Martti. Han har där fått stöd för sina studier och sitt andliga liv. – ”STI har blivit ett slags arbets-

plats, dit man gärna kommer och där alla böcker finns. Det är trevligare att gå hem och lämna alla arbetsuppgifter på STI. Förutom en graduplats erbjuder STI en fantastisk daglig andakt, där samtalet som börjat ibland drar ut till sena kvällen, på studiernas bekostnad nog.”

Vad studierna beträffar och det kommande arbetet, säger Martti med förtröstan: ”Vi får se vart vår himmelske Fader leder oss”.

En ny kung av Davids släkt – vad lär vi av släktregistren?

Timo Eskola

Matteusevangeliet börjar med Jesu släkttavla. Eftersom han föddes av Davids släkt gör han anspråk på att vara Messias. Men släktregistret är ändå inte enbart släktforskning. I stället är det en kristologisk framställning. Matteus skriver inte bara Jesu historia. Han förkunnar en hög kristologi om världens Frälsare. ”Berättelsen om Jesus Kristus, Davids son, Abrahams son.”

Abrahams son

Jesus från Nasaret är judarnas Messias-kung, den smorde, alltså Kristus. Han är först och främst en kunglig frälsare, hoppet för Davids släkt. Därtill är han från första början också Abrahams son, Isak, som hans far var villig att offra för ett större ändamål. Jesu offerdöd finns inskriven i evangeliet redan från dess första sats.

Matteus betonar dessutom att Jesus från sin födelse är Immanuel, utsänd av Gud. Hans uppgift är att befria Guds folk från dess synder (1:21–23). En ordagrann översättning av Immanuel i vers 1:23 för också fram ett kristologiskt budskap: ”Gud är med oss”. Matteusevangeliets framställning inramas av inkarnationens djupa verklighet. Gud har stigit ner mitt bland människorna. Därför slutar evangeliet med det uppmuntrande löftet i missionsbefallningen: ”Jag är med er alla dagar in till tidens slut”.

Han avslutar fångenskapen

Släktregistret är intressantare än man kunde ha anat. För det första repeterar det hela Israels historia. Där framträder alla viktiga ledare och kungar. Dessutom lyfter förteckningens form fram folkets nödtider. Den största krisen i Israels historia

var fångenskapen. Också i Jesu släkthistoria nämner Matteus krisen tre gånger. Det finns jämnt fjorton generationer både under kungatiden och efter fångenskapen.

Budskapet är tydligt: situationen efter fångenskapen är likadan som föred. Gud har inte ännu benådat sitt folk. Tidsintervallerna i frälsningshistorien är långa. Herren har inte ännu sänt sin tjänare för att föra in nådens rike. Israels avfällighet är inte ännu förbi. Inte ens templet kunde hjälpa det avfälliga folket – inte före Messias ankomst. Nu är allt förändrat.

Ängelns budskap till Josef i drömmen är oemotsägligt: ”Han skall frälsa sitt folk från deras synder”. Bibelforskarna är nu förtiden i hög grad överens om detta budskap. Israels folk som har levt i synd lever fortsättningsvis i en andlig fångenskap. När Messias kommer för att förlåta synderna säger han med denna handling ut att nödtiden nu är slut. Straffet lades på Kristus för att de som lever i synd skulle få frid och nåd till omvändelse.

Davids son

Profeten Hesekiel förkunnade för dem som förts i fångenskap att Gud skall sända ännu en ny herde till sitt folk. Gud skall stänka rent vatten på det syndfulla folket och han skall förbarma sig över dem.

”Min tjänare David skall vara kung över dem, och de skall alla ha en och samma herde” (Hes 37:24). På samma sätt som Jeremia berättar också Hesekiel att Gud på detta sätt upprättar ett nytt förbund med mänskorna. ”Jag skall sluta ett fridsförbund med dem. Det skall vara ett evigt förbund med dem.”

Davids son träder fram på historiens skådeplats och han skänker Israel nåd. På den tiden skall alla folk få komma till frälsningens tempel och vara Herrens folk. Det är just det som Matteus släkteregister vittnar om. Det är en kort berättelse om nåden som blir verklig på julen.

STUDERANDE HAR ORDET

Jag kom på tanken att söka in till teologiska fakulteten på hösten 2008. Jag hade varit i armén ett år tidigare och funderade på vad jag skulle börja studera. Jag sökte till teologiska fakulteten på våren och kom in. Redan innan jag började studera hade jag hört om STI när Bibelns röda tråd hölls i min hemförsamling i Hyvinge. Jag tänkte att dit måste man gå, även om jag inte visste någonting om det stället.

När studierna började upptäckte jag speciellt STI:s Fuxforum och Exegetikens svåra frågor. Dessa visade sig vara goda kanaler till att få uppbygglig teologi med tanke på arbete i kyrkan. Jag uppskattar och respekterar den teologiska undervisningen vid Helsingfors universitet. Den har noterats även utomlands. Men den närmar sig sitt forskningsobjekt på ett vetenskapligt sätt och ger inte färdigheter för andligt arbete. Detta behov fyller STI verkligen i en uppbygglig anda.

Förutom föreläsningarna har STI:s dagliga kaffestunder varit givande. Jag har träffat bekanta från fakulteten med vilka jag har fått givande kaffebordsdiskussioner. Det är min fasta föreställning att ur denna grupp växer det fram teologer som kommer att låta höra av sig i Finland ännu, de har åtminstone mycket att ge i det andligt arbetet.

I STI:s bibliotek har jag funnit flera böcker som jag har haft nytta av, t.ex. i olika grupparbeten och undersökningar, som jag fått på kurserna. På STI har jag tillsammans med andra studeranden läst klassiska språk, och vi har varit varandras lärare i besvärliga grammatikaliska frågeställningar. Institutet har varit en otroligt bra plats för allt detta.

Som bäst pågår mitt femte studieår, jag hoppas bli klar med studierna under våren. Jag är A2-linjens studerande och min arbetsvision är litet öppen, men jag tror att jag skall finna ett intressant arbete i något meningsfullt sammanhang. Jag hoppas att STI också i framtiden skulle få vara ett vardagsrum och ett arbetsrum för nya studeranden med låg tröskel och en mottaglig atmosfär.

Matias Salmi, teol. kand.

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLEN

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer skriver i tur och ordning en andakt för denna spalt.

När hjärtat får tala

Ännu under övningarna hade allting gått enligt manuset och alla direktiv. Men under föreställningen kunde inte den lilla pojke, som spelade härbärgets värd, säga åt Maria och Josef att det inte fanns rum för dem. Med gråten i halsen stammade han fram: kom bara, männe här inte ska finnas någon plats.

Ännu en gång fick man höra sanningen ur barnets mun. Manuset fick vika när hjärtat talade. Nåd gick före rätt.

Det fanns inte plats för Jesus i människornas hem, men han hade redan gått för att bereda rum för oss. Korsets skugga vilar redan över krubban. Via dolorosa börjar redan vid krubban, som det heter i sången. Jesus blev avvisad och förkastad ända till korset, för att vi skulle bli benådade.

Profeten talar inte bara om barnet, på vars skuldror herradömet vilar, utan också om hur straffet låg på honom, för att vi skulle få frid.

Den rätta lösningen enligt manuskriptet skulle vara att vi blir förkastade för vår ondskas skull. Men när Frälsarens bröstna hjärta får tala, säger det: Kom till mig, alla ni som arbetar och bär på tunga bördor, så skall jag ge er vila.

I Guds rättegång går nåd ännu före rätt. "Kom, låt oss gå till rätta med varandra, säger HERREN. Om era synder än är blodröda, skall de bli snövita, om de än är röda som scharlakan, skall de bli vita som ull."

När Gud säger: kom bara, nog finns här rum, innebär det också detta: Godta därför varandra, så som Kristus har godtagit er till Guds ära.

Välsignad Jul

*Timo Junkkaala
Verksamhetsledare
Finska Bibelinstitutet*

Läckerbit

ur STI:s arkivs rikedomar

”Herren Jesus är sålunda underbar i sin person. Såsom han war i sin förnedrings tid, så är han ännu: Gud och människa i en person. Men i och med det att han efter återlösningswerkets fullbordan återgick till sin Fader, blef den menckliga naturen hos honom upphöjd till delaktighet af den gudomligas hela härlighet. Sådan måste den wara, som skulle återföra menniskorna till Gud, sedan det ursprungliga, saliga förhållandet mellan menniskorna och Gud genom menniskornas olydnad och fall blifwit tillintetgjordt. Han är den ende rätte Medlaren mellan Gud och menniskorna. En sådan Frälsare war det, som världen behöfde och som den ännu alltjämt behöfwer.”

(ur juldagens predikan af Pastor C. Wiklander. Söndagswännens Postilla. Fullständig årgång af Predigningar utgifna af Samfundets Pro Fide et Christianismo Skriftutskott. Stockholm 1899.)

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
fornamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1355 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda
generalsekr. Ville Auvinen (044 045 6778)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Mika Tuovinen

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bockgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
2020/2013/1760, 7.6.2013–31.12.2014

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

ISSN 2243-075X (Print)
ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

. D022

Itella Green

*Ett barn är fött åt er idag,
så var Guds råd och välbehag.
Det föddes av en jungfru skär:
Kristus, Guds Son, det barnet är.*

Psalm 22:2

Framsida: Ville Auvinen
Baksida: Kirsi Sell